

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

MOGUĆNOST ULAGANJA

CENTAR ZA ISELJENIKE CRNE GORE

1. Generalne ekonomske informacije

Rast ekonomskih indikatora u trećem i naročito četvrtom kvartalu 2010. godine nagovještavao je da je crnogorska privreda izašla iz recesije i da se u 2011. godini očekivao intenzivniji privredni rast, što je bio i osnovni cilj ekonomske politike za 2011. godinu. Ostvareni rezultati u 2011. godini djelimično su potvrdili takva predviđanja. U 2011. godini ostvaren je rast BDP-a od 3% u odnosu na prethodnu godinu.

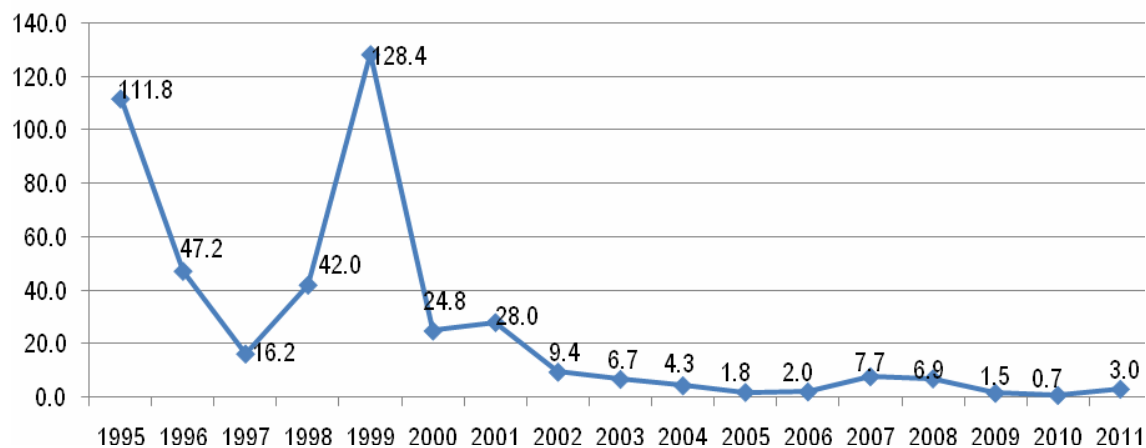
Crnogorska ekonomija je u 2011. godini ostvarila rast u većini sektora, ali se još uvijek ne može govoriti o značajnom oporavku ekonomije. Pozitivni rezultati zabilježeni naročito u sektoru turizma, kao posljedica dobre turističke sezone (noćenja 10,2% i dolasci 8,7%) i unutrašnje trgovine (20,5%), nisu bili dovoljan zamajac za intenzivniji privredni rast. Rast je u proteklom periodu zabilježen i kod sektora građevinarstva, gdje je vrijednost izvršenih građevinskih radova za III kvartala 2011. godine, veća za 19% u odnosu na uporedni period prethodne godine. Sektor telekomunikacija u oblasti saobraćaja, takođe bilježi rast na kraju 2011. godine (42,9% mobilna i 11,4% fiksna telefonija) u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna proizvodnja u šumarstvu zabilježila je rast od 11,2% u odnosu na prethodnu godinu. Rast inflacije od 3% je nešto veći od projektovane, i na nivou je rasta inflacije u EU. Stope pada zabilježene su kod sektora industrijske proizvodnje od 10,3%, što je posljedica visokog pada proizvodnje električne energije od 32,7%, dok su vađenje ruda i kamena i prerađivačka industrija zabilježile rast. Ukupna aktiva, kapital banaka i krediti su smanjeni. Neto priliv stranih direktnih investicija je niži za 24,8% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog izostanka velikih privatizacija.

Indikatori	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BDP u tekućim cijenama (miliona EUR)	2,148.9	2,680.5	3,085.6	2,981.0	3,023.0	3,192.0
BDP po glavi stanovnika utekućim cijenama EUR/stan.	3,443	4,281	4,908	4,744	4,801	5,070

Inflacija

Inflacija, mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena (HICP), u decembru 2011. godine u odnosu na decembar 2010. godine iznosila je 3%. Najveći uticaj na godišnju stopu inflacije imali su rast cijena goriva, duvana, voća, povrća, hljeba i žitarica i farmaceutskih proizvoda. Godišnja stopa inflacije u Crnoj Gori u decembru 2011. godine iznosila je 3.0% i bila je ista kao i prosječna godišnja inflacija u Evropskoj uniji u istom mjesecu. Prosječna inflacija u Euro području u decembru iznosila je 2.7%. Najveću stopu inflacije u EU imala je Slovačka (4,6%), a najnižu Švedska (0,4%).

Stopa inflacije

Kretanje stope inflacije u posljednjih 17 godina (bilo da je mjerena rastom cijena na malo, troškovima života, potrošačkim cijenama ili harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena) pokazuje da se od 2001. godine inflacija kretala u jednocifrenim iznosima, da je u 2010. godini bila neuporedivo najniža (0,7%), a u 2011. godini je iznosila 3% i na nivou je inflacije u EU.

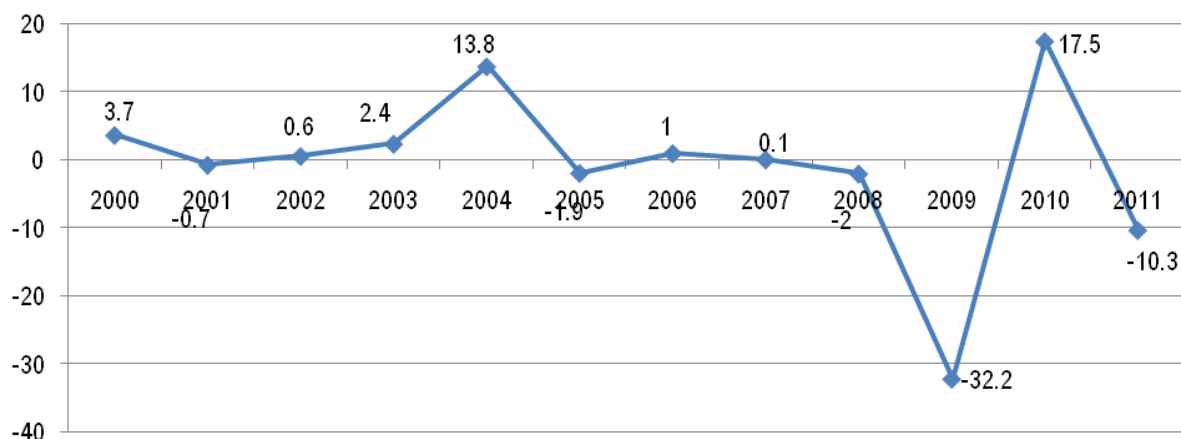
Prosječan rast cijena u periodu januar - decembar 2011. u odnosu na isti period 2010. godine iznosio je 3,3%, dok su cijene u decembru 2011. u odnosu na prosječne cijene u 2010. godini bile veće za 4%.

Cijene roba i usluga lične potrošnje (**CPI-potrošačke cijene**) u Crnoj Gori u decembru 2011.godine, u odnosu na novembar 2011. godine, u prosjeku su niže za 0.2%. Potrošačke cijene u decembru 2011. godine, u odnosu na decembar 2010. godine, povećane su za 2.8%. Stopa rasta potrošačkih cijena u periodu januar-decembar 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine iznosila je 3.1%.

Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja je u 2011. godini zabilježila pad od 10,3% u odnosu na 2010. godinu, dok je proizvodnja u decembru u odnosu na isti mjesec prethodne godine niža za 37,1%, pri čemu su sva tri sektora zabilježila pad proizvodnje.

Stopa rasta industrije

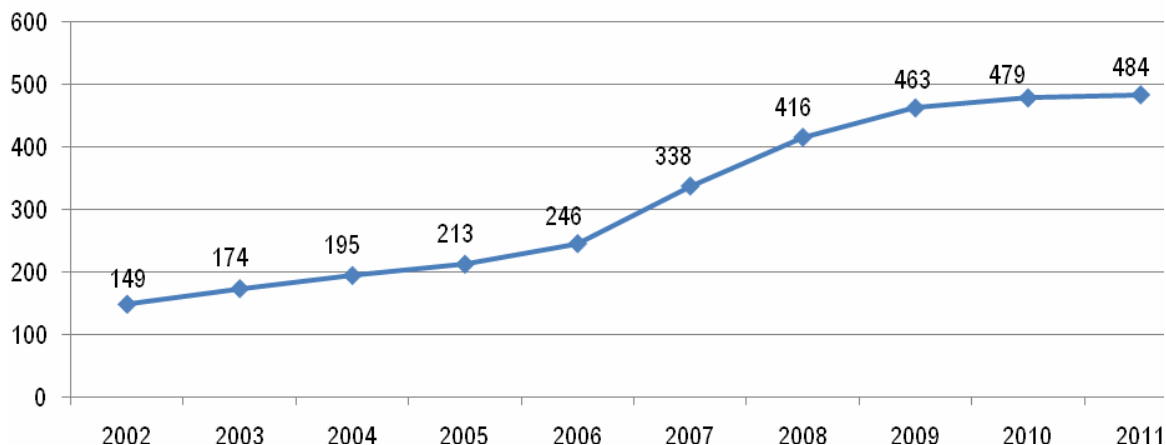

Pad industrijske proizvodnje u 2011. godini od 10,3% je najveći u posljednjih 12 godina, izuzev 2009 - krizne godine, kada je zabilježen drastičan pad od 32,2%. Sektorski posmatrano, povećanje proizvodnje u 2011.godini u odnosu na prethodnu godinu bilježe dva sektora i to: vađenje ruda i kamena za 6,3% i prerađivačka industrija 6,8%, dok je proizvodnja električne energije, gasa i vode niža za 32,7%.

Zarade

Prosječna bruto zarada u 2011. godine u Crnoj Gori iznosila je 722€, što je više za 1% u odnosu na prosječnu zaradu ostvarenu godinu dana ranije. Prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u 2011. godini iznosila je 484€ i bila je veća za 1% od prosječne neto zarade ostvarene u 2010. godini. Ako se ima u vidu da su potrošačke cijene u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu zabilježile rast od 3.1%, proizilazi da su realne neto zarade u istom periodu zabilježile pad od 2%.

Zarade

Za posljednjih deset godina prosječna zarada bez poreza i doprinosa porasla je 324,8%, a u odnosu na zaradu ostvarenu u 2006. godini 196,7%. Najveći porast zarada bez poreza i doprinosa u posmatranom periodu ostvaren je u 2007. godini 37,4% i 2008. godini 23,1%, dok je najmanji rast zabilježen u 2011. godini svega 1%.

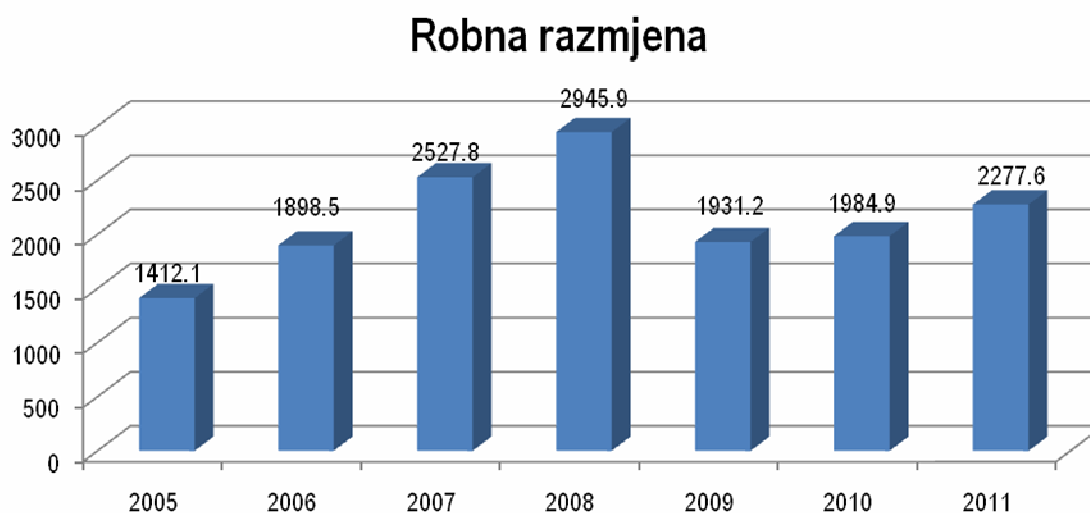
Zaposlenost

U Crnoj Gori je na kraju decembra 2011. godine bilo 162.450 zaposlenih, što je u poređenju sa brojem zaposlenih krajem decembra 2010. godine više za 3%. Prosječan broj zaposlenih je u periodu januar-decembar 2011. godine bio veći za 0,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po djelatnostima, najviše zaposlenih je u trgovini na veliko i malo gdje je krajem decembra bilo 37.630 zaposlenih, zatim u državnoj upravi 19.453, prerađivačkoj industriji 14.415 i obrazovanju 12.664, dok je najmanje zaposlenih u ribarstvu 105, sektoru vađenje ruda i kamena 2.031 i poljoprivredi i šumarstvu 2.250.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje bilo je 31.12. 2011.godine 30.521 **nezaposlenih lica**, što je za 1.505 lica ili 4,7% manje u odnosu na stanje nezaposlenih godinu dana ranije. Stopa nezaposlenosti iznosila je 11,55% (31.12. 2009. god. stopa je iznosila 11,43%, a 31.12.2010 godine 12,13%). U 2011. godini zaposleno je 22.347 lica, od čega 8.492 predstavlja sezonsko zapošljavanje.

Spoljnotrgovinska razmjena i platni bilans

Ukupna **spoljnotrgovinska razmjena** Crne Gore za period januar-decembar 2011. god. prema preliminarnim podacima Monstata iznosila je 2. 277,6 mil.eura što je više za 14,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Za posljednjih sedam godina robna razmjena je bila veća jedino 2007. i 2008. godine (2.527,8 odnosno 2.945,9 miliona eura), kada je zabilježen visok rast građevinske aktivnosti i opremanja građevinskih objekata i renoviranja hotela.

Robna razmjena 2005-2011. godine u milionima eura

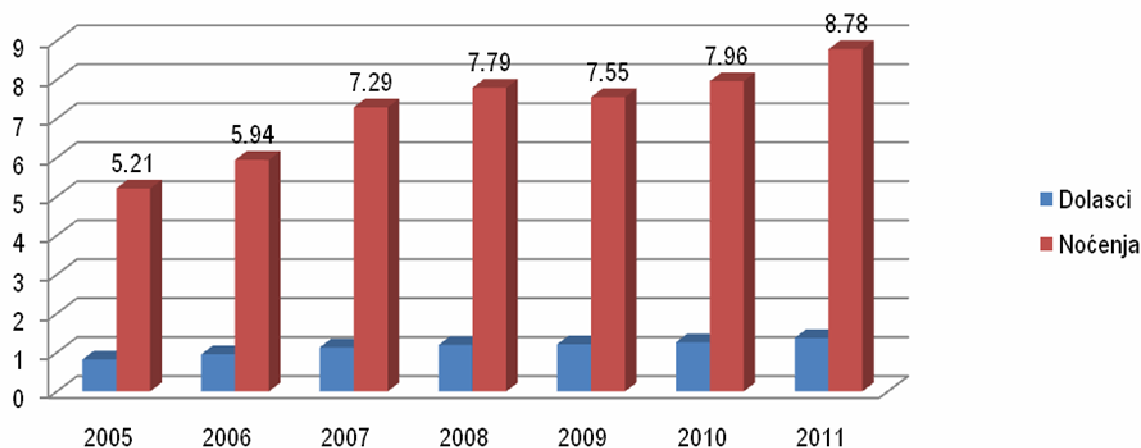
Izvezeno je robe u vrijednosti od 454.4 mil.eura ili 37.5% više u odnosu na isti period prethodne godine, što predstavlja maksimalnu vrijednost izvoza ostvarenu u posljednjih sedam godina (samo još u 2007. godini je ostvaren ovaj nivo izvoza). Uvezeno je robe u vrijednosti od 1. 823,2 mil.eura, što je više za 10% u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupan robni deficit je u 2011. godini iznosio 1.368.8 miliona eura i veći je za 3,1% od deficita ostvarenog godinu dana ranije. Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 24.9% i veća je u odnosu na pokrivenost u istom period prethodne godine, kada je iznosila 19.9%.

U izvozu, glavni spoljnotrgovinski partneri, pojedinačno, bilu su: Srbija (79,8 mil.€), Mađarska (76,9 mil.€) i Hrvatska (45,9 mil.€). U uvozu, glavni spoljnotrgovinski partneri, pojedinačno, bili su: Srbija (518,5 mil.€), Grčka (144,1 mil.€) i Bosna i Hercegovina (138,7 mil.€). Spoljnotrgovinska razmjena bila je najveća sa potpisnicama CEFTA sporazuma(42,71%) i Evropskom unijom (38,55%).

Turistički promet

Turistički promet ostvaren u 2011. godini u odnosu na prethodnu, mjeran brojem ostvarenih noćenja i dolazaka turista je u porastu, a zahvaljujući dobroj ljetnoj turističkoj sezoni ostvareni promet je najveći u posljednjih sedam godina.

Dolasci i noćenja turista

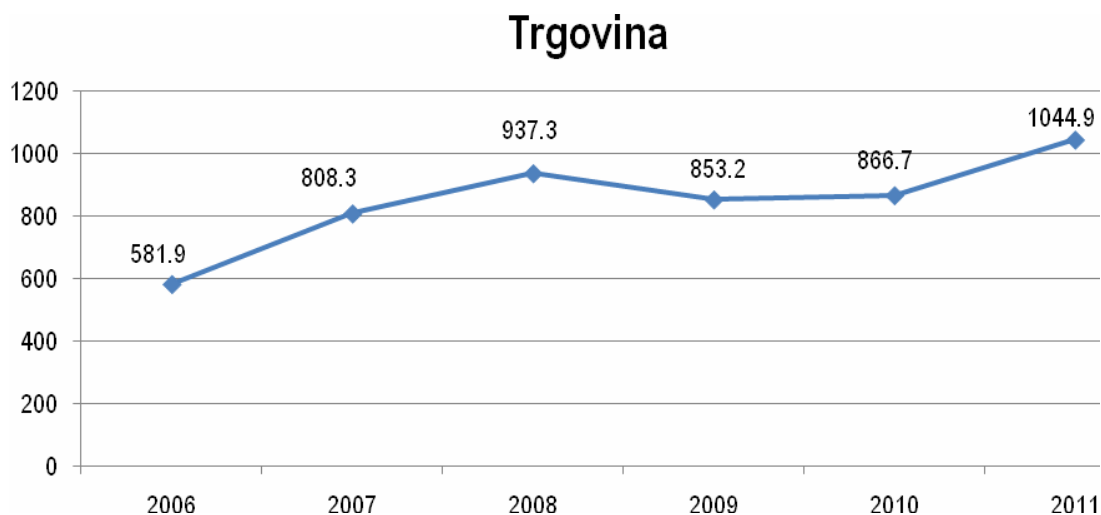
Noćenja i dolasci turista 2005-2011.godine - u milionima

Ostvareno je ukupno 8,78 miliona noćenja što je za 10,17% više u odnosu na prethodnu godinu, a 68,5% više u poređenju sa 2005. godinom. Crnu Goru je u 2011. godini posjetilo 1.37 miliona turista ili 8,74% više u odnosu na prethodnu godinu, a 67,4% više u odnosu na 2005. godinu.

Ukupan broj noćenja domaćih turista u 2011. godini manji je za 3,1% u poređenju sa prethodnom godinom, a stranih veći za 12,05%, dok je ukupan broj stranih turista veći za 10,4%, a domaćih manji za 1,6 %.

Trgovina

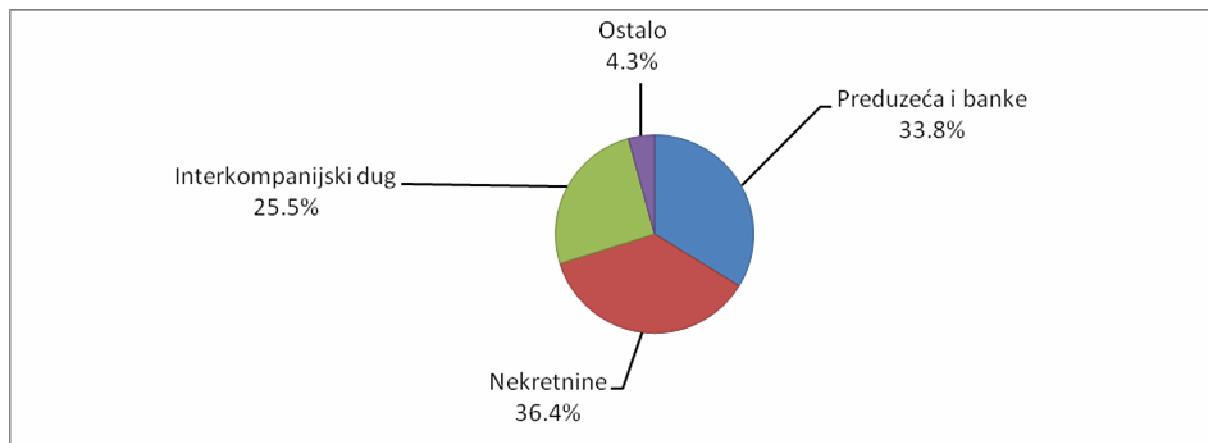
U unutrašnjoj trgovini u 2011. godini ostvaren je promet od 1.044,9 miliona eura, što je za 20,5% više u odnosu na prethodnu godinu, i to je do sada najveći promet ostvaren u posljednjih šest godina. Najveći promet u 2011. godini bio je u avgustu mjesecu preko 117 miliona eura ili 17,9% više u odnosu na avgust prethodne godine.

Promet u trgovini na malo u hilj. Eura

Strane direktne investicije

Prema preliminarnim podacima CBCG u periodu januar- novembar 2011. godine **ukupan priliv stranih direktnih investicija** iznosio je 454,2 milion eura, dok je ukupan odliv u istom periodu iznosio 92,7 miliona eura. Rezultat takvih kretanja je ostvareni neto priliv od 361,5 miliona eura, što je za 24,8% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Struktura ukupnog priliva stranih direktnih investicija u periodu januar-novembar 2011. godine

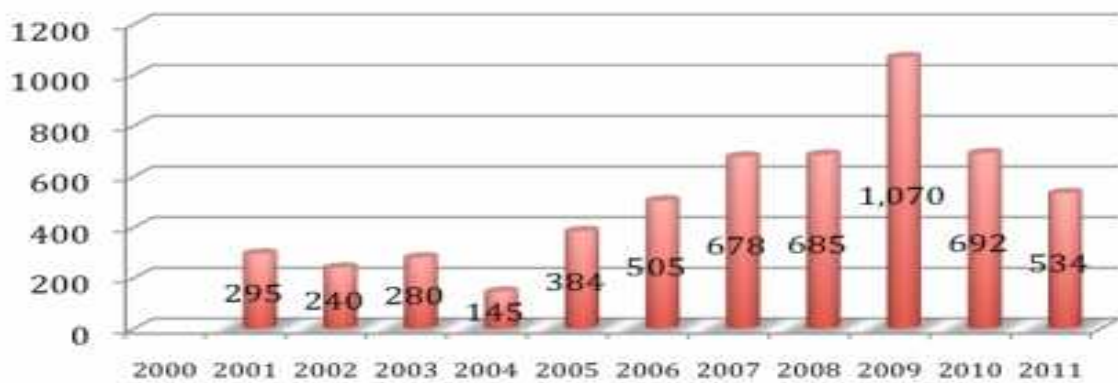
U Crnoj Gori posluju investitori iz 88 zemalja. Nema dominacije niti jedne zemlje u odnosu na broj registrovanih investitora. Ipak, ako bi izdvojili vodeće zemlje u odnosu na do sada investiran kapital u periodu 2005-2011, prednjače: Italija, Norveška, Austrija, Rusija, Madjarska i Velika Britanija.

Ukupan iznos SDI po godinama

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Plan Vlade Crne Gore (<i>Agenda ekonomskih reformi</i>)	120	180	200	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
MIPA podaci	384	505	678	685	1,070	692	534
CBCG podaci	392	644	1,007	832	1,071	643	n.a. ¹

U milionima €

Ukupan iznos SDI po godinama

SDI po sektorima

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Finansije	n.a.	33%	30%	28%	11%	24%	21%
Turizam	n.a.	25%	23%	22%	14%	21%	24%
Gradjevinarstvo	n.a.	10%	12%	14%	8%	9%	8%
Industrija	n.a.	10%	12%	10%	48%	22%	23%
Usluge	n.a.	8%	9%	11%	6%	9%	10%
Transport i logistika	n.a.	4%	5%	5%	4%	5%	4%
Poljoprivreda	n.a.	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Ostalo	n.a.	8%	7%	8%	7%	8%	8%
Ukupno	384	505	678	685	1,070	692	534

2. Kako započeti biznis i registracija privrednih subjekata

Da bi pojedinac mogao započeti biznis u Crnoj Gori, neophodno je da implemetira određena pravila i zakone. Prije svega, radi osnivanja i započinjanja održanog biznisa, neophodna je Registracija privrednog društva/subjekta, koja se vrši kroz određene propise i formulare date od strane Centralnog Registra Privrednog Suda.

Zakonom o privrednim društvima , Sl. list RCG br. 06/02, Sl. list CG br. 17/07, 08/08, definisane su Osnovne odredbe zakona, a time i oblici obavljanja privrednih djelatnosti:

- Član br. 2 Osnovnih odredbi zakona definiše da privrednu djelatnost mogu obavljati privredna društva i preduzetnici

Oblici obavljanja privrednih djelatnosti, koji se registruju u skladu sa ovim zakonom, dužni su prije otpočinjanja obavljanja djelatnosti pribave odobrenje za obavljanje djelatnosti, ako je odobrenje za obavljanje djelatnosti predviđeno posebnim propisom. Dobijanje odobrenja za obavljanje djelatnosti nije uslov za registraciju u skladu sa ovim zakonom. Oblici obavljanja privrednih djelatnosti su privredna društva i drugi oblici određeni ovim zakonom:

- 1) preduzetnik;
- 2) ortačko društvo (ortakluk)- "OD";
- 3) komanditno društvo - "KD";
- 4) akcionarsko društvo - "AD";
- 5) društvo sa ograničenom odgovornošću - "DOO";
- 6) dio stranog društva.

- Član br. 4b Osnovnih odredbi zakona definiše naziv društva, kao i naziv stranog društva

Dio stranog društva obavezno sadrži originalni naziv stranog društva, oznaku ili skraćenu oznaku oblika tog društva (akcionarsko društvo ili AD, društvo sa ograničenom odgovornošću ili DOO, komanditno društvo ili KD), alternativni naziv dijela stranog društva, ako je originalni naziv stranog društva upotrijebljen od nekog drugog društva u Crnoj Gori, kao i oblik organizovanja dijela stranog društva (dio stranog društva, poslovna jedinica, predstavništvo i slično).

Ostali članovi ovog zakona, kao i sami Zakon o privrednim društvima, može se naći na sajtu Centralnog Registra Privrednog suda:

<http://www.crps.me/>

3. Podsticajne mjere

Vlada Crne Gore je 29. decembra 2011. godine usvojila 'Program podsticaja razvoja biznisa' kojim želi podstaći razvoj mikro i malih proizvodnih preduzeća na infrastrukturno opremljenom zemljištu, povećanje zaposlenosti u manje razvijenim opštinama, kao i aktiviranje kapitala domaćih i inostranih investitora koji bi prepoznali interes za sprovođenje i unapređenje ovog projekta.

Programom su definisane prednosti osnivanja proizvodnih kapaciteta u Crnoj Gori, poslovni ambijent na državnom nivou, kao i povoljan ambijent na nivou lokalnih samouprava. Programom su takođe obuhvaćeni i prijedlozi mogućih poreskih i administrativnih olakšica na državnom i lokalnom nivou. Detaljno su predstavljene biznis zone 'Rudeš' i 'Bakovići' u opštinama Berane i Kolašin sa podacima o lokaciji, uslovima ulaganja, povoljnostima koje pruža lokalna samouprava, kao i nacrtima predviđenih biznis zona.

Razvojem biznis zona želi se podsticati ravnomjeran razvoj Crne Gore i privlačenje investitora kojima bi bile pružene brojne administrativne i poreske olakšice. Ovim dokumentom biće predstavljeno poslovno okruženje u biznis zonama i pojedinačne biznis zone koje su prethodno definisane od strane pojedinih lokalnih samouprava.

Korisnici zone biće mikro, mala i srednja preduzeća koja se bave lakom industrijom koja ne zagađuje životnu okolinu, inovativni preduzetnici sa naglaskom na ICT, mikro i mala preduzeća koja se bave naučno-istraživačkom djelatnošću. Korisnici mogu biti domaća i strana preduzeća, koja obavljaju djelatnosti iz navedenih oblasti:

- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
- Prerađivačka industrija
- Saobraćaj i skladištenje
- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
- Informisanje i komunikacije

Osnovni uslovi koje preduzeće treba da ispunjava su da ima predstavništvo u Crnoj Gori i da je u privatnom vlasništvu.

Strani investitori u Crnoj Gori imaju nacionalni tretman. Pod stranim investitorima se smatraju: strana pravna ili fizička lica, privredna društva sa učešćem od najmanje 10% stranog kapitala u okviru društva, privredno društvo koje je strano lice osnovalo u Crnoj Gori i crnogorski državljanin sa prebivalištem u inostranstvu. Stranim licem se smatra i lice koje je na osnovu izvršenih ulaganja steklo crnogorsko državljanstvo u skladu sa Zakonom.

Podsticajne mjere na državnom nivou

Država je već definisala povoljan poslovni ambijent za proizvodnju.

A. Oslobođanje od poreza na dobit

(Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, Sl. list RCG br.14/2012)

- Novoosnovanom pravnom licu u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, koje obavlja proizvodnu djelatnost, obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje se 100%. Pomenuto poresko oslobođenje odnosi se i na dobit koju poreski obveznik ostvari u novoosnovanoj poslovnoj jedinici, koja obavlja proizvodnu djelatnost u nedovoljno razvijenoj opštini, srazmjerno učešću dobiti ostvarene u toj poslovnoj jedinici u ukupnoj dobiti poreskog obveznika.

- Poresko oslobođenje, odnosno olakšica, ne odnosi se na poreskog obveznika koji posluje u sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, transporta ili brodogradilišta, ribarstva i čelka.

B. Subvencije za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica.
(Uredba o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica, Sl. list CG br. 11/2012)

Subvencije može koristiti poslodavac koji zaposli:

- Lice sa najmanje 40 godina života;
- Nezaposleno lice Romi, Aškalije i Egipćani;
- Lice koje se nalazi na evidenciji Zavoda duže od pet godina;
- Lice koje je zaposleno na izvođenju javnih radova;
- Lice na neodređeno vrijeme nakon obavljanja pripravničkog staža;
- Lice za čijim je radom prestala potreba (tehno-ekonomski viškovi), a nalazi se na evidenciji Zavoda;
- Lice koje je zaposleno radi obavljanja sezonskih poslova;
- Nezaposleno lice sa preko 25 godina staža osiguranja, koje je korisnik novčane naknade.
- Lica u biznis zonama

Za navedene kategorije nezaposlenih lica Zavod plaća:

- Doprinos za obavezno socijalno osiguranje iz zarade (doprinos za penzijsko invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje, doprinos za osiguranje od nezaposlenosti, doprinos za Fond rada);
- Porez na dohodak fizičkih lica (80% koji je prihod budžeta Crne Gore).

Iz zarade zaposlenog obračunava se i obustavlja:

- Doprinos za penzijsko invalidsko osiguranje po stopi od 15,0%
- Doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 8,5%
- Doprinos za osiguranje od nezaposlenosti po stopi od 0,5%
- Porez na dohodak fizičkih lica po stopi od 9%.

Poslodavac uplaćuje navedene doprinose u obračunatom iznosu i 20% obračunatog poreza na dohodak fizičkih lica (koji je prihod budžeta opština). Poslodavac plaća obračunati prerez poreza na dohodak.

Osnovicu za obračunavanje doprinosa čini bruto zarada zaposlenog, a poslodavac uplaćuje poreze i doprinose prilikom isplate zarade zaposlenom.

C. Porez na dohodak fizičkih lica
(Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Sl. list RCG, br.14/2012)

- Poreskom obvezniku koji otpočne obavljanje proizvodne djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez na dobit za prvih osam godina umanjuje se 100%.

- Poresko oslobođenje, odnosno olakšica, ne odnosi se na poreskog obveznika koji posluje u sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda ili izgradnje brodova, ribarstva, čelika.

Podsticajne mjere na lokalnom nivou

Usvojen je složen program podsticajnih mjera na državnom nivou, a u skladu sa tim obavezuju se lokalne samouprave da u cilju privlačenja investicija donesu Odluke o olakšicama za ulaganja. Svaka lokalna samouprava u Crnoj Gori treba da usvoji svoj program olakšica kojima teže da privuku strane investitore da ulažu u razvoj tog područja. Programi će biti obuhvaćeni Planom razvoja opština i biće predstavljeni za svaku opštinu posebno.

Povoljnosti na nivou lokalne samouprave su:

- A. Olakšice u dijelu plaćanja komunalnih ili drugih naknada;
- B. Povoljna cijena zakupa/kupovine prostora za biznis zone;
- C. Mogućnost definisanja povoljnog modela privatno-javnog partnerstva;
- D. Infrastrukturno opremanje na područjima gdje ne postoji.

MOGUĆE OLAKŠICE

- Na zemljištu i objektima koji su u vlasništvu lokalne samouprave, a nalaze se u biznis zoni, omogućiti investitorima povoljan paket olakšica u dijelu zakupa, korišćenja ili kupovine (niska cijena zakupa, na primjer 1€ za 100 m²; pravo na korišćenje zemljišta i objekata bez naknade na period od 10 godina; umanjenje procjenjene vrijednosti objekta do 50%);
- Oslobođanje ili umanjenje plaćanja komunalnih naknada;
- Oranizovanje u okviru lokalnih samouprava one stop shop tijela radi bržih i efikasnijih procedura.
- Sagledavanje daljeg razvoja biznis zona u prostornim planovima i planovima razvoja.

Podrška Investiciono razvojnog fonda

Cilj Investiciono razvojnog fonda Crne Gore u 2012. godini je da se što aktivnije angažuje na pružanju različitih vidova finansijske i nefinansijske podrške namjenjene razvoju MSP sektora i preduzetništva.

Odbor direktora IRF-a je usvojio dokument 'Instrumenti finansijske podrške IRF-a za 2012. godinu', kojim se preciziraju modeli finansijske podrške koju će IRF pružati svojim klijentima u tekućoj godini. Pomenutim dokumentom precizirane su dvije osnovne kreditne linije – posredstvom i uz

garancije banaka i direktni krediti aranžmani, diferencirane zavisno od oblika organizacije korisnika sredstava, kao i dvije posebne kreditne linije – za žene nosice biznisa i za mlade. Opšti uslovi kredita, koji će važiti za posebne kreditne linije biće povoljniji u odnosu na standardne uslove kreditiranja koje IRF propisuje za 2012. godinu.

Poseban naglasak, što se tiče djelatnosti koje će IRF podržati, biće na poljoprivredi, turizmu, proizvodnji i uslugama, a shodno tome su koncipirani i uslovi kreditne podrške – nivo kamatne stope, trajanje grace perioda i perioda otplate kredita. Takođe, Fond će odobravati stimulanse za projekte koji se realizuju na sjeveru, u manje razvijenim opštinama, kao i za projekte čijom će se realizacijom zaposliti pet ili više lica.

IRF podržava aktivnosti Vlade Crne Gore na implementaciji Projekta razvoja biznis zona u Crnoj Gori kao značajnog generatora razvoja malog i srednjeg preduzetništva i s tim u vezi podsticaja ravnomjernog regionalnog razvoja i povećanja zaposlenosti. IRF je izrazio spremnost da u zavisnosti od daljeg razvoja biznis zona u Crnoj Gori, definiše posebnu kreditnu liniju za investitore koji iskazuju spremnost da ulažu u biznis zone.

Investiciono razvojni fond radi na pripremi konkursa za finansijsku podršku za 2012. godinu. Aktuelna kreditna linija za sjeverni region se odnosi na sledeće:

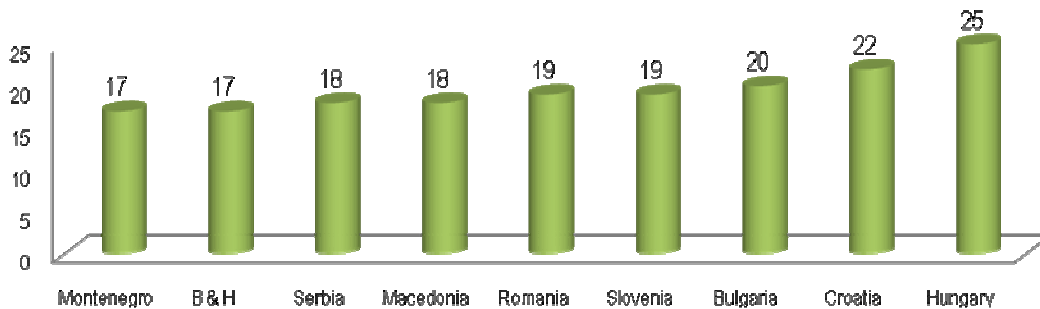
- Krediti do 400.000,00 €
- Kamatna stopa 5%
- Rok otplate do 8 godina uz mogućnost korišćenja grace perioda od 24 meseca

4. POREZI I CARINE

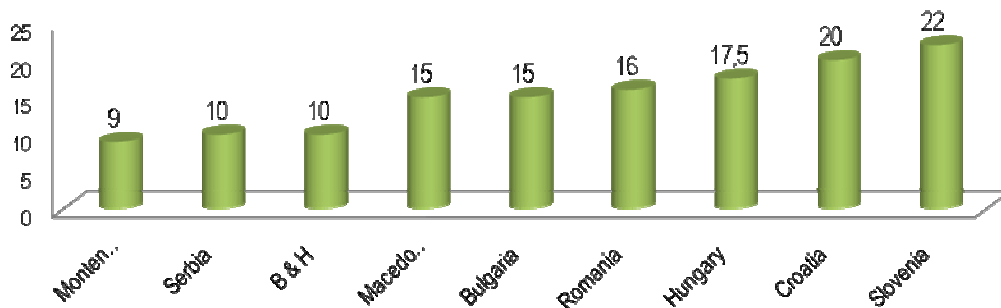
Osnovnu strukturu poreza u Crnoj Gori čine: carine, akcize, porez na dodatu vrijednost, porez na dobit pravnih lica, porez na dohodak fizičkih lica, porez na promet nepokretnosti, porez na nepokretnosti, kao i jedan broj manjih poreza (za korišćenje pojedinih dobara, za usluge osiguranja i dr.), doprinosi za obavezno socijalno osiguranje (za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti), više vrsta taksi (sudske, administrativne, komunalne, boravišne), kao i više vrsta naknada (naknada za korišćenje državnih puteva, naknada za korišćenje šuma, naknada za korišćenje voda i dr.).

Kod kreiranja poreske politike osnovno opredjeljenje je bilo primjena konkurentnih poreskih stopa sa što većom poreskom bazom i što manjim brojem poreskih izuzeća i oslobodjenja. Stopa poreza na dobit pravnih lica od 2005. godine smanjena je na 9% i jedna je od najnižih stopa u regionu. Takođe, standardna stopa PDV-a (17%), kao i snižena stopa PDV-a (7%) su jedne od nižih stopa u regionu. U proteklom periodu uvedena je jedinstvena stopa poreza na dohodak fizičkih lica koja se postepeno smanjivala tako da od januara 2010. godine iznosi 9% (ista kao stopa poreza na dobit), a zbirna stopa doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (penzijsko i invalidsko, zdravstveno i osiguranje od nezaposlenosti) 33,8% i te stope su jedne od konkurentnijih stopa u regionu.

Comparative regional review of VAT rates

Comparative regional review of corporate income taxes

Carinsko zakonodavstvo obuhvata Carinski zakon, Zakon o Carinskoj tarifi, Zakon o carinskoj službi, kao i podzakonske akte (uredbe, pravilnike, uputstva) za primjenu tih zakona. Carinskim zakonom propisano je više vrsta oslobođenja od plaćanja carine, a najznačajnija se odnose na: robu koja se uvozi kao ulog stranog lica, robu utvrđenu međunarodnim ugovorom koji obavezuje Državu, robu koja se upućuje u carinsko skladište, slobodne zone i slobodne carinske prodavnice, opremu koju uvoze državni organi za obavljanje svoje djelatnosti, a koja se ne proizvodi u Crnoj Gori, robu koja se u obliku humanitarne pomoći i donacija upućuje Crvenom krstu Crne Gore i drugim humanitarnim organizacijama za obavljanje humanitarne djelatnosti, robu nekomercijalne prirode koju domaći putnici unose sa sobom iz inostranstva (do ukupne vrijednosti od 150,00 €).

5. KORISNI LINKOVI

Ministarsvo Ekonomije – www.mek.gov.me

Ministarstvo finansija – www.mif.gov.me

Centralni registar privrednog suda – www.crps.me

Agencija za promociju stranih investicija – www.mipa.me

Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte – www.savjetzaprivatizaciju.me

Privredna komora Crne Gore – www.pkcg.org

Centralna Banka Crne Gore – www.cbcbg.me